

GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ QUẢN LÝ GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH CHO SINH VIÊN Ở CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC HIỆN NAY

Đại tá, PGS.TS.
Nguyễn Văn Phán

Nguyên Chủ nhiệm Khoa Sư phạm Quân sự, Học viện Chính trị - Bộ Quốc phòng
Email: nguyenvanphan58@gmail.com

Article history

Received: 28/02/2023

Accepted: 30/3/2023

Published: 10/4/2023

Keywords

Defense and security education, students, efficiency, management, universities, solutions

ABSTRACT

National defense and security education for students at universities plays an especially important role in the cause of building the all-people national defense, associated with the people's security posture and firmly defending the country. However, the actual management of this task in universities is still limited, so the quality and effectiveness have not met the expectations of the management levels. One of the reasons for that quality is due to the low efficiency of task performance by managers at all levels, the lack of appropriate and scientific solutions. Therefore, the article focuses on clarifying the concept and management characteristics of National defense and security education for students, thereby offering appropriate solutions, contributing to helping subjects overcome inadequacies, improving management efficiency in performing the task of National defense and security education for students at universities today, which is absolutely necessary.

1. Mở đầu

Trong bối cảnh quốc tế và khu vực có nhiều diễn biến phức tạp, Nghị quyết Đại hội Đại biểu lần thứ XII của Đảng đã chủ trương xây dựng thế trận quốc phòng toàn dân, thế trận an ninh nhân dân vững chắc. Để thực hiện chủ trương đó, cần: “*Đẩy mạnh công tác thông tin, tuyên truyền, giáo dục nâng cao ý thức trách nhiệm của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân, của các cấp, các ngành, của mỗi cán bộ, đảng viên và từng người dân đối với nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc*” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2016). Trong đó Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên các trường đại học là một trong những nội dung quan trọng để thực hiện chủ trương trên, giúp họ phát triển toàn diện nhân cách, có đủ trình độ năng lực thực hiện tốt hai nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Trong nhà trường đại học, thực hiện giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên là nhiệm vụ bắt buộc, hoạt động này được diễn ra tại trường đại học hoặc tại các Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên. Các công trình nghiên cứu khoa học gần đây cho thấy: “*Kết quả học tập môn giáo dục quốc phòng và an ninh của sinh viên dần được nâng lên, một số môn khá cao; công tác quản lý thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên của chủ thể ở các trường đại học từng bước đi vào nền nếp và thực hiện đúng chức năng, nhiệm vụ quản lý đề ra. Song trên thực tế đang tồn tại không ít những hạn chế như: chất lượng giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên cũng như dạy học môn học còn thấp, trình độ kiến thức quốc phòng, kỹ năng thực hành quân sự, phương pháp học tập môn học của sinh viên còn yếu*” (Nguyễn Thị Xuân, 2022); nguyên nhân của các hạn chế trên chủ yếu từ khâu quản lý thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên chưa đạt đến hiệu quả mong muốn. Cụ thể như: công tác quản lý còn theo kinh nghiệm; đội ngũ giảng viên vừa thiếu về số lượng, chất lượng có mặt hạn chế; điều kiện đảm bảo dạy và học chưa đáp ứng yêu cầu; tính tự giác, tích cực học tập của sinh viên chưa được phát huy; công tác quản lý giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên vốn rất phức tạp, song việc phân cấp quản lý chưa thực sự rõ ràng, cụ thể và đủ các công cụ để kiểm soát chặt chẽ... Từ thực tế đó, rất cần nghiên cứu chuyên sâu, làm rõ bản chất, đặc điểm của công tác quản lý, từ đó đề xuất các giải pháp phù hợp, khả thi trên cơ sở khoa học quản lý giáo dục để chi đạo thực tiễn, góp phần nâng cao hiệu quả quản lý thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở các trường đại học hiện nay.

2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Khái niệm và đặc điểm quản lý Giáo dục quốc phòng và an ninh ở các trường đại học

2.1.1. Khái niệm quản lý Giáo dục quốc phòng và an ninh ở các trường đại học

Trước hết, cần nhận thức đúng bản chất của quản lý, từ đó có cơ sở hiểu rõ hơn về quản lý giáo dục nói chung, quản lý giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở các trường đại học nói riêng. Thuật ngữ “Quản lý” có nhiều

quan điểm, cách khái quát và hiểu nó khác nhau, tùy thuộc khi phát biểu đứng trên góc độ nào. Theo tác giả Đặng Thành Hưng (2010): “*Quản lý là một dạng lao động đặc biệt có giá trị gây ảnh hưởng, tác động đến con người, các quá trình tự nhiên và kỹ thuật, điều khiển, phối hợp lao động của người khác hoặc của nhiều người khác trong cùng tổ chức hoặc cùng công việc, nhằm thay đổi hành vi và ý thức của họ, định hướng và tăng hiệu quả lao động của họ để đạt mục tiêu của tổ chức, hoặc lợi ích công việc cùng sự thỏa mãn của những người tham gia*”.

Từ quan niệm đó, theo chúng tôi, có thể khái quát: *Quản lý giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên là hệ thống các tác động của chủ thể quản lý đến toàn bộ đối tượng quản lý, nhằm đạt tới mục tiêu quản lý là tạo ra hiệu quả mới trong thực hiện chương trình giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên, góp phần giúp họ chiếm lĩnh kiến thức, kĩ xảo và kĩ năng quân sự cần thiết, đáp ứng yêu cầu thực hiện nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc trong giai đoạn mới.*

Quản lý thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên của chủ thể ở các trường đại học có vai trò đặc biệt quan trọng đối với chất lượng thực hiện nhiệm vụ này diễn ra và thực thi có hiệu quả, góp phần trực tiếp giúp mục tiêu giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên trở thành hiện thực. *Mục tiêu quản lý* thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên là phát huy tối đa tiềm năng, trí tuệ, sự năng động, sáng tạo, tính “tích cực hoá” của chủ thể, nhằm nâng cao hiệu quả quản lý giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên. *Chủ thể quản lý* thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở các trường đại học là Ban Giám hiệu và Hội đồng Trường, Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh, lãnh đạo chỉ huy Khoa Quân sự, Trường Bộ môn, các giảng viên trực tiếp thực hiện chương trình giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên; các tập thể và cá nhân sinh viên... *Đối tượng quản lý* bao gồm: các nguồn lực (nhân lực, vật lực, tài lực, tin lực, thời lực, chế lực...) đảm bảo cho sự vận hành thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên. *Phương thức quản lý* gồm các cách thức, biện pháp tác động, điều khiển của chủ thể quản lý đến đối tượng quản lý bằng hệ thống công cụ, phương tiện nhằm đạt mục tiêu quản lý. Hệ thống *công cụ quản lý* gồm: pháp luật của Nhà nước, thông tư, chỉ thị, hướng dẫn của cơ quan chức năng, quy chế giáo dục đào tạo của nhà trường và chương trình, kế hoạch dạy học; tuy nhiên để đạt hiệu quả mong muốn, đòi hỏi chủ thể cần hiểu đặc điểm của quản lý giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở các trường đại học.

2.1.2. Đặc điểm quản lý Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở các trường đại học

Kết quả nghiên cứu cho thấy, quản lý giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở Trường đại học có một số đặc điểm cơ bản như: đặc điểm về cơ chế quản lý chung; đặc điểm về cơ chế phân cấp quản lý và phối hợp lực lượng trong quản lý thực hiện giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên.

Một là, về cơ chế quản lý chung. Đặc điểm này thể hiện ở giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên có sự chỉ đạo của các Bộ, Ngành của Chính phủ mà trực tiếp là Bộ Quốc phòng, Bộ Công an, Bộ Giáo dục và Đào tạo, Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội; theo đó cơ chế lãnh đạo, chỉ đạo và quản lý cũng có những nét đặc thù. Trong đó, Chính phủ thống nhất quản lý về giáo dục quốc phòng và an ninh ở phạm vi toàn quốc. Bộ Quốc phòng chủ trì và phối hợp với Bộ Giáo dục và Đào tạo, Bộ Công an, Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội giúp Chính phủ thực hiện quản lý nhà nước về giáo dục quốc phòng và an ninh theo thẩm quyền; Ủy ban Nhân dân các cấp thực hiện quản lý nhà nước về giáo dục quốc phòng và an ninh tại địa phương (Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh, Điều 13). Như vậy, để nâng cao hiệu quả quản lý thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở các trường đại học hiện nay, đòi hỏi chủ thể quản lý các cấp cần nắm vững đặc điểm này, hiểu rõ cơ chế quản lý chung; và nhất là thực hiện nhiệm vụ, chức năng quản lý phải dựa trên các điều luật, các văn bản dưới Luật và cần có giải pháp về công cụ quản lý này ngày càng hoàn thiện, chặt chẽ hơn.

Hai là, đặc điểm về cơ chế phân cấp quản lý thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên thể hiện cụ thể ở nhiệm vụ, quyền hạn của mỗi cơ quan, đơn vị theo Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh quy định (từ Điều 34 đến Điều 45). Đối với các trường đại học, người đứng đầu (Hiệu trưởng) và Hội đồng Trường chịu trách nhiệm toàn diện về quản lý thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên; Hiệu Phó và người đứng đầu các cơ quan, đơn vị, Khoa Quân sự, Bộ môn,... chịu trách nhiệm trước Hiệu trưởng và Hội đồng Trường về quản lý thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên được giao. Sự phân cấp quản lý chuyên môn được tập trung, thống nhất ở mọi cơ sở giáo dục đại học trong cả nước. Các trường đại học thuộc các Bộ, Tỉnh chịu sự quản lý nhà nước của các Bộ và địa phương đó. Sự phân cấp quản lý sẽ tạo thuận lợi cho chủ thể quản lý các

cấp thực thi đầy đủ, nhất quán chủ trương của Đảng, Nhà nước trong giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở các trường đại học. Để nâng cao hiệu quả quản lý thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên, đòi hỏi chủ thể quản lý các cấp cần nắm vững đặc điểm này, hiểu rõ phân cấp quản lý được quy định trong các điều Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh, thực hiện chức năng quản lý cần dựa trên các quy định đó và cần nghiên cứu giải pháp về phân cấp quản lý để ngày càng rõ ràng, cụ thể hơn, tránh chồng chéo.

Ba là, đặc điểm về cơ chế phối hợp lực lượng trong quản lý thực hiện giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên. Đặc điểm này là hệ quả của các đặc điểm trên, thể hiện việc quản lý thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên có cơ chế quản lý chung, được phân cấp cụ thể cho nhiều lực lượng tham gia, đa chủ thể; từ các Bộ, Ngành, địa phương, nhà trường đại học và các Hội đồng quốc phòng và an ninh các cấp,... Điều đó đòi hỏi tùy chức năng, nhiệm vụ của mỗi cơ quan, tổ chức, cá nhân,... mà được cấp có thẩm quyền giao nhiệm vụ chủ trì hay phối hợp, giám sát, ban hành văn bản, chỉ đạo, hướng dẫn, tổ chức thực hiện hoặc thanh tra, kiểm tra thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên theo quy định của Luật. Nắm vững đặc điểm này giúp các trường đại học tổ chức phối hợp lực lượng theo phân cấp nhằm nâng cao hiệu quả quản lý, tạo sức mạnh tổng hợp trong tổ chức thực hiện và đòi hỏi cần có giải pháp về phân cấp quản lý, tạo điều kiện giúp các trường đại học thực hiện hiệu quả hơn nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên.

Các đặc điểm trên cho thấy, muốn quản lý hiệu quả hoạt động cũng như quá trình giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên, các chủ thể quản lý không chỉ hiểu rõ nắm vững đặc điểm đó mà còn nhận thức và vận dụng có hiệu quả một số giải pháp chủ yếu trong quản lý, cụ thể như sau:

2.2. Một số giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh ở các trường đại học hiện nay

Thực tế cho thấy, công tác quản lý thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở các trường đại học những năm qua, bên cạnh ưu điểm đạt được là cơ bản thì khâu quản lý thực hiện nhiệm vụ này đã và đang bộc lộ những bất cập, hạn chế như: trách nhiệm của một số chủ thể quản lý trong tổ chức thực hiện nhiệm vụ chưa thật cao; chất lượng đội ngũ giảng viên chưa thực sự đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục đại học và tác động của cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0 đối với giáo dục; khâu tổ chức kiểm tra, đánh giá kết quả và đảm bảo vật chất, kỹ thuật phục vụ nhiệm vụ này chưa được quan tâm đúng mức như nhà trường quân đội; việc duy trì thực hiện quy chế, nề nếp học tập của sinh viên có lúc, có nơi còn chưa nghiêm, dẫn đến chất lượng thực tế chưa đáp ứng tốt yêu cầu đặt ra. Kết quả nghiên cứu cho thấy, những hạn chế trên có nhiều nguyên nhân khách quan và chủ quan; song chủ yếu do: hoạt động quản lý của chủ thể các cấp phổ biến còn theo kinh nghiệm; các công cụ quản lý chưa được nghiên cứu hoàn thiện phù hợp với thực tiễn phát triển khoa học, công nghệ và chuyển đổi số; cơ chế phân cấp quản lý thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh và dạy học môn học chưa thực sự rõ ràng, cụ thể; sự phối hợp lực lượng trong quản lý thực hiện nhiệm vụ này còn thiếu cơ chế đảm bảo và đặc biệt là các trường đại học còn thiếu những giải pháp phù hợp, mang tính khoa học. Để khắc phục hạn chế trên, nâng cao hiệu quả quản lý thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên, đòi hỏi các trường đại học cần nghiên cứu, vận dụng một số giải pháp chủ yếu sau:

2.2.1. Tập trung hoàn thiện các công cụ quản lý (thiết chế, quy định...) đủ mạnh, phù hợp với từng cấp quản lý và thực tiễn phát triển khoa học, công nghệ và chuyển đổi số

Đây là giải pháp có ý nghĩa quan trọng hàng đầu vì để kiểm soát được hành vi của con người phải có đủ luật và luật đó phải phù hợp với từng đối tượng quản lý; nó là yếu tố ban đầu ảnh hưởng đến hiệu quả quản lý. Để chỉ đạo, thực hiện nhiệm vụ quản lý giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên và dạy học môn học, nâng cao hiệu quả quản lý và chất lượng dạy học môn học cho sinh viên thì giải pháp này có vai trò trọng yếu, cần được các cấp quản lý từ Bộ, Vụ và các trường đại học cùng quan tâm phối hợp thực hiện hoàn thiện cho phù hợp với thực tiễn phát triển khoa học, công nghệ và chuyển đổi số. Nội dung và yêu cầu của giải pháp đòi hỏi chủ thể quản lý các cấp cần nhận thức đúng đắn vai trò, tầm quan trọng của các công cụ quản lý (thiết chế, quy định...) ảnh hưởng đến hiệu quả quản lý dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh ở các trường đại học hiện nay; từ đó, gắn với trách nhiệm chính trị trong thực thi công tác nghiên cứu, bổ sung, sửa đổi để ngày càng hoàn thiện cho phù hợp với sự phát triển khoa học, công nghệ và chuyển đổi số đang diễn ra mạnh mẽ trên mọi lĩnh vực ở nước ta hiện nay và những năm tới. Cụ thể như: các cấp quản lý từ Bộ Quốc phòng, Bộ Giáo dục và Đào tạo, Vụ Giáo dục quốc phòng và an ninh và các trường

đại học cần phối hợp tổ chức lực lượng chuyên trách có khả năng rà soát, thiết kế, xây dựng và hoàn thiện công cụ quản lý trên cơ sở các văn bản, chỉ thị, nghị quyết, hướng dẫn của Bộ Chính trị, Chính phủ, Bộ Giáo dục và Đào tạo, Bộ Quốc phòng và các trường đại học liên quan đến giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên. Từ thực hiện mục tiêu, yêu cầu và tính chất môn Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở trường đại học mà chủ động tìm tòi, xây dựng và đề xuất bổ sung các thiết chế, quy định mới về giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên, góp phần hoàn thiện công cụ quản lý đủ sức kiểm soát mọi hành vi của con người được giao nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên, dạy và học môn học phù hợp với từng cấp quản lý và thực tiễn phát triển khoa học, công nghệ và chuyên đổi số... Sau khi được cấp có thẩm quyền phê duyệt, nó trở thành căn cứ pháp lý để các nhà quản lý thực thi nhiệm vụ. Tuy nhiên, để có hiệu lực trên thực tế, Ban Giám hiệu và Hội đồng trường cần tổ chức tập huấn cho những người có trách nhiệm thực hiện nhiệm vụ quản lý giáo dục quốc phòng và an ninh và dạy học môn học này cho sinh viên, giúp sinh viên nắm vững các nội dung giáo dục quốc phòng và an ninh, hiểu rõ truyền thống đấu tranh chống ngoại xâm của dân tộc ta, trách nhiệm và nghĩa vụ công dân bảo vệ Tổ quốc, nâng cao lòng yêu nước, yêu chủ nghĩa xã hội; có ý thức cảnh giác trước mọi âm mưu, thủ đoạn của thế lực thù địch; có kiến thức cơ bản về đường lối Quốc phòng, An ninh và công tác quản lý nhà nước về quốc phòng và an ninh; có kỹ năng quân sự, an ninh cần thiết để tham gia vào sự nghiệp xây dựng, củng cố nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân, sẵn sàng bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Ban Giám hiệu và Hội đồng trường cần chỉ đạo tổ chức, đoàn thể thông qua các hội nghị, học tập, sinh hoạt chuyên môn, diễn đàn... để phổ biến cho mọi cán bộ quản lý, giảng viên và sinh viên học tập nắm vững các thiết chế, quy định về quản lý dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên đã ban hành, góp phần nâng cao trách nhiệm của họ trong thực hiện chương trình giáo dục quốc phòng và an ninh của nhà trường và hiệu quả quản lý dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên hàng năm.

2.2.2. Tổ chức phân cấp rõ ràng, cụ thể nhiệm vụ quản lý thực hiện Giáo dục quốc phòng và an ninh và dạy học môn học cho sinh viên phù hợp với thực tế nhà trường

Mục đích của phân cấp quản lý nhằm giúp hoạt động của các chủ thể quản lý diễn ra một cách chủ động, thường xuyên, chặt chẽ, khoa học và đảm bảo hiệu quả cao trong quản lý bởi nó là văn bản pháp lý trong chỉ đạo, tổ chức thực hiện nội dung, chương trình môn học theo quy định. Mặt khác, sự phân cấp quản lý thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh và dạy học môn học cho sinh viên là trách nhiệm và nhiệm vụ cần thiết, quan trọng của cấp quản lý cao nhất ở trường đại học, đó là Ban Giám hiệu và Hội đồng trường, nhằm quản lý tập trung, thống nhất toàn bộ hoạt động này. Nếu sự phân cấp càng cụ thể, rõ ràng sẽ tránh được tình trạng thành tích thì ai cũng nhận có góp công sức, còn khuyết điểm thì lảng tránh trách nhiệm; nhất là nhiệm vụ thực hiện chương trình giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên và quản lý nó có nhiều lực lượng tham gia (đa chủ thể). Đồng thời, hiệu quả quản lý thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh và dạy học môn học cho sinh viên đạt đến mức độ nào phụ thuộc vào sự phân cấp quản lý cụ thể, rõ ràng cho từng tổ chức, cá nhân phù hợp với từng cấp và thực tế nhà trường. Điều đó quyết định đến mức độ đạt được mục tiêu dạy học cũng như chất lượng triển khai thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở các trường đại học. Để thực hiện giải pháp này, trong triển khai phân cấp quản lý, Ban Giám hiệu và Hội đồng trường cần phân cấp phù hợp với nhiệm vụ của các cơ quan, đơn vị, tổ chức,... tạo thuận lợi cho họ thực hiện chức năng quản lý. Nhờ phân cấp rõ ràng, cụ thể và hợp lý giữa cơ quan quản lý cấp trên và trong nhà trường sẽ tạo khả năng huy động và sử dụng các nguồn lực phù hợp với từng cấp quản lý thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên; tạo điều kiện cho kiểm soát và giám sát hoạt động này. Đồng thời, trong thực hiện phân cấp quản lý, cần phân rõ trách nhiệm, quyền hạn, nội dung công việc cụ thể của từng lực lượng tham gia (cơ quan, đơn vị, tổ chức, đoàn thể, cá nhân...) và đảm bảo các nguồn lực cơ sở vật chất, kỹ thuật, tài liệu, tài chính,... cũng như xác định cụ thể, rõ ràng thời gian bắt đầu triển khai và kết quả thực hiện. Chủ thể các cấp trong nhà trường cần quản lý và chỉ đạo theo hướng chất lượng, hiệu quả, thực hiện tốt chức năng kiểm tra, đánh giá kết quả và rút kinh nghiệm quản lý thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên trong từng khóa học. Phân cấp rõ ràng, cụ thể và chi tiết cho chủ thể các cấp trong nhà trường thực hiện công tác quản lý thuộc về trách nhiệm, phạm vi, quyền hạn và nhiệm vụ của Ban Giám hiệu và Hội đồng trường. Đồng thời, căn cứ vào quyền hạn được giao, các trường đại học trực tiếp soạn văn bản quy định, phân cấp rõ ràng, cụ thể và chi tiết của từng chủ thể trong quản lý giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên trường mình. Tuy nhiên, các trường cần căn cứ vào quy mô, chức năng, nhiệm vụ của các cơ quan chức năng, nhất là Ban Chủ nhiệm và Phòng Công tác sinh viên, Khoa

giáo viên, Bộ môn và các tổ chức chính trị, xã hội, đoàn thể của nhà trường để phân cấp quản lý phù hợp. Đồng thời, cần căn cứ vào tính chất, đặc điểm các nguồn lực để phân cấp quản lý phù hợp với nhiệm vụ của các cơ quan, đơn vị, cá nhân, góp phần nâng cao hiệu quả quản lý thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên trong giai đoạn mới.

2.2.3. Nâng cao hiệu quả phối hợp lực lượng quản lý, tạo sức mạnh tổng hợp trong tổ chức thực hiện nhiệm vụ Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên

Đặc điểm nổi bật của quản lý thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở các trường đại học là cơ chế quản lý chung, nhiều lực lượng tham gia, được phân cấp cụ thể cho từng tổ chức, cơ quan, đơn vị, cá nhân; điều đó đòi hỏi cần có sự phối hợp lực lượng nhằm nâng cao hiệu quả quản lý, tạo sức mạnh tổng hợp trong tổ chức thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên; do vậy, đây là giải pháp có ý nghĩa hết sức quan trọng đối với quản lý giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở các trường đại học hiện nay. Để thực hiện giải pháp này, Ban Giám hiệu trường đại học và Hội đồng trường cần nắm vững thực trạng phối hợp lực lượng trong quản lý thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên của nhà trường; nhất là hiệu quả phối hợp giữa lực lượng quản lý cấp trên với nhà trường, giữa các cán bộ quản lý, những người thực thi nhiệm vụ với các tổ chức, đoàn thể của Trường. Đây là nguyên nhân hàng đầu dẫn đến hiệu quả thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên chưa đạt được kết quả như mục tiêu đề ra. Vì vậy, tăng cường sự phối hợp lực lượng chủ chốt trong quản lý là nội dung quan trọng hàng đầu, tạo tiền đề nâng cao hiệu quả quản lý và chất lượng giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở các trường đại học hiện nay. Các trường đại học cần căn cứ vào nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên để tổ chức phối hợp lực lượng trong quản lý, tạo sức mạnh tổng hợp trong tổ chức thực hiện, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ được giao. Xây dựng tiêu chí phối hợp lực lượng trong quản lý phù hợp với quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo cũng như thực trạng và xu hướng phát triển nhà trường; nắm bắt và thực hiện rà soát chặt chẽ về chất lượng các hoạt động phối hợp giữa các lực lượng trong công tác quản lý. *Cách thức thực hiện giải pháp:* Ban Giám hiệu và Hội đồng trường cần tập trung xây dựng và thực hiện tốt quy chế phối hợp lực lượng trong quản lý, nhất là trách nhiệm mỗi bên tham gia quản lý hoạt động dạy và học của giảng viên, sinh viên; hoạt động đổi mới phương pháp dạy và học môn học; đặc biệt là khâu kiểm tra, thi, đánh giá kết quả và cấp chứng chỉ học phần quốc phòng và an ninh cho sinh viên. Kiên quyết chống bệnh thành tích, chống tiêu cực khi thực hiện nhiệm vụ của lực lượng tham gia; xử lý nghiêm các hành vi vi phạm quy chế khi thực thi nhiệm vụ quản lý. Phát huy dân chủ, đề cao phê bình và tự phê bình công tác phối hợp lực lượng trong quản lý thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên của nhà trường. Động viên, khen thưởng cán bộ, giảng viên có thành tích trong thực hiện phối hợp quản lý hoạt động giảng dạy và học tập của giảng viên, sinh viên. Báo cáo, đề xuất và kiến nghị cấp trên sửa đổi các quy định, quy chế phối hợp lực lượng trong quản lý, tạo điều kiện để thực thi hiệu quả nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên.

2.2.4. Quản lý đảm bảo các nguồn lực vật chất, kỹ thuật và tài chính phục vụ hiệu quả nhiệm vụ Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên như nhà trường quân đội

Đây là giải pháp quản lý quan trọng, thiết yếu của các trường đại học, nhằm hỗ trợ đảm bảo việc thực thi hiệu quả nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên đạt chất lượng mong muốn bởi đây là công cụ giảng dạy của giảng viên và phương tiện học tập của sinh viên. Do đó, cần tăng cường quản lý đảm bảo số lượng, chất lượng các loại vũ khí trang bị, phương tiện dạy học, cơ sở vật chất và tài chính phục vụ dạy học tập trung như nhà trường quân đội; nó đảm bảo chất lượng thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên. Thực hiện giải pháp này không chỉ khắc phục được tình trạng thiếu về số lượng chủng loại, yếu về chất lượng, sự đồng bộ của các loại cơ sở vật chất, vũ khí trang bị, phương tiện dạy học mà còn đảm bảo cho việc quản lý giữ gìn, bảo quản và sử dụng tốt, bền, an toàn, tiết kiệm, góp phần nâng cao hiệu quả quản lý các nguồn lực đó ở các trường đại học hiện nay. Để thực hiện giải pháp này, Ban Giám hiệu và Hội đồng trường cần tập trung nắm vững thực trạng số lượng, chất lượng các loại vũ khí trang bị, phương tiện dạy học, cơ sở vật chất và tài chính phục vụ nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên; từ đó chỉ đạo cơ quan chức năng nghiên cứu kỹ Thông tư số 05/2020/TT-BGDĐT ngày 18/3/2020 của Bộ Giáo dục và Đào tạo và Quyết định số 8421/QĐ-BGDĐT ngày 25/11/2009 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo về việc ban hành tiêu chuẩn bộ mẫu thiết bị dạy học môn giáo dục quốc phòng và an ninh trong các trường đại học, cao đẳng. Trên cơ sở đó, lập dự trù danh mục cần thiết cho các đối tượng còn thiếu để xây

dựng kế hoạch bổ sung đảm bảo theo quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo. Chỉ đạo xây dựng kế hoạch đảm bảo cơ sở vật chất, vũ khí trang bị và phương tiện dạy học nhằm bổ sung đầy đủ số lượng, đảm bảo chất lượng và mang tính đồng bộ cao; hiệp đồng chặt chẽ với cơ quan quân sự địa phương để mượn sử dụng các loại vũ khí trang bị và phương tiện dạy học cần thiết phục vụ dạy học và thực hành kiểm tra bắn đạn thật khi cần thiết. Thực tế đang đòi hỏi phải không ngừng tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông hiện đại, các phương tiện kỹ thuật tiên tiến để đạt chất lượng cao trong dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh; đó là yêu cầu khách quan và cấp thiết trong bối cảnh mới. Đồng thời, chỉ đạo cơ quan chức năng phối hợp với Khoa Quân sự xây dựng quy định và phổ biến sâu rộng cho cán bộ, giảng viên và sinh viên bảo quản, giữ gìn, sử dụng các loại vũ khí trang bị và phương tiện dạy học của nhà trường và các Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh khi sinh viên đến học tập.

Cách thức thực hiện giải pháp: Ban Giám hiệu và Hội đồng trường cần quan tâm bồi dưỡng kỹ năng bảo quản, sử dụng các loại cơ sở vật chất, vũ khí trang bị, phương tiện dạy học và tài chính cho cán bộ, giảng viên và sinh viên, nhất là các phương tiện trang thiết bị mới, hiện đại; chỉ đạo cơ quan chức năng phối hợp lực lượng trong quân lý, kịp thời nhắc nhở, rút kinh nghiệm đối với những tập thể và cá nhân chưa thực hiện tốt; tổ chức giáo dục quán triệt cán bộ, giảng viên và sinh viên thực hiện nghiêm việc bảo quản, sử dụng giữ gìn cơ sở vật chất, vũ khí trang bị, phương tiện dạy học tốt, bền, an toàn và tiết kiệm. Thường xuyên động viên, khen thưởng và xử phạt về công tác bảo quản, sử dụng, giữ gìn cơ sở vật chất, vũ khí trang bị, phương tiện dạy học đối với mọi đối tượng; cố gắng đến mức cao nhất trong đảm bảo các nguồn lực để phục vụ cho dạy và học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên, đáp ứng yêu cầu và cập nhật những thành tựu mới của khoa học, công nghệ quốc phòng, quân sự, góp phần nâng cao hiệu quả quản lý giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở các trường đại học hiện nay.

2.2.5. Đổi mới khâu đánh giá kết quả Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên theo chuẩn đầu ra phù hợp với giáo dục đại học hiện nay

Tuy là khâu cuối của chu trình quản lý, song giải pháp này có thể làm “rung chuyển” các khâu khác của chu trình này bởi kết quả giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên theo chuẩn đầu ra của trường đại học đạt đến mức độ nào (tỉ lệ %), sẽ giúp chủ thể quản lý các cấp của nhà trường xem xét, nhìn lại toàn bộ hoạt động quản lý của mình, nhất là quản lý hoạt động dạy và học môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh của giảng viên, sinh viên. Để thực hiện giải pháp này, cần nâng cao trách nhiệm của cấp ủy, Ban Giám hiệu và Hội đồng trường trong lãnh đạo, tổ chức quản lý, điều hành thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên theo chuẩn đầu ra của trường. Đồng thời, tăng cường chỉ đạo đổi mới hình thức, phương pháp và ứng dụng công nghệ thông tin trong tổ chức kiểm tra, đánh giá kết quả dạy học môn học. Bên cạnh đó, Khoa giáo viên, Bộ môn và giảng viên cần chủ động tham mưu đề xuất với Ban Giám hiệu và Hội đồng trường về chỉ đạo, quản lý hoạt động dạy và học môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh của giảng viên, sinh viên; nhất là khâu kiểm tra, đánh giá kết quả học tập, rèn luyện các kỹ năng quân sự cần thiết của sinh viên. Trên cơ sở theo dõi, quản lý chặt chẽ kết quả học tập, tu dưỡng rèn luyện của sinh viên gắn với chuẩn đầu ra trong suốt khóa học, chủ thể quản lý các cấp cần thực hiện có hiệu quả việc phân loại kết quả thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên theo chuẩn đầu ra của trường phù hợp với giáo dục đại học, góp phần nâng cao hiệu quả quản lý giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở các trường đại học hiện nay.

3. Kết luận

Các giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở các trường đại học hiện nay có mối quan hệ biện chứng chặt chẽ với nhau trong một chỉnh thể mang tính hệ thống. Mỗi giải pháp có vai trò khác nhau trong quản lý, có tính cấp thiết và hiệu quả đối với quản lý thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên là khác nhau. Ví dụ như: giải pháp về hoàn thiện các công cụ quản lý giữ vai trò nền tảng ban đầu về hành động của các lực lượng tham gia quản lý; hoặc giải pháp về phân cấp quản lý và phối hợp lực lượng trong quản lý đều có giá trị then chốt, trực tiếp quyết định đến hiệu quả quản lý thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở các trường đại học. Còn giải pháp về quản lý đảm bảo các nguồn lực vật chất, kỹ thuật và tài chính phục vụ hiệu quả nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên như nhà trường quân đội, có tính chất tạo điều kiện hỗ trợ, đảm bảo thực hiện tốt hơn nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên. Nhất là, giải pháp về đổi mới khâu đánh giá kết quả giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên theo chuẩn đầu ra phù hợp với giáo dục đại học hiện nay, có tác động trở lại các giải pháp khác, nó có thể điều chỉnh hành

động của chủ thể các cấp trong thực hiện nhiệm vụ quản lý giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên. Chính vì vậy, trong quá trình tổ chức chỉ đạo thực hiện nhiệm vụ này, cần vận dụng đồng bộ các giải pháp, không được tách rời và thực hiện một cách độc lập, riêng lẻ. Tuy nhiên, tùy thuộc vào thực tiễn của từng nhà trường, các chủ thể vận dụng giải pháp quản lý nào cho phù hợp nhất, góp phần nâng cao hiệu quả quản lý thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở các trường đại học hiện nay.

Tài liệu tham khảo

- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2008). *Quyết định số 57/2008/QĐ-BGDĐT ngày 14/10/2008 ban hành quy định về liên kết giáo dục quốc phòng - an ninh của các cơ sở giáo dục đại học.*
- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2009). *Quyết định số 8412/QĐ-BGDĐT ngày 25/11/2009 về việc ban hành tiêu chuẩn bộ mẫu thiết bị dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh trong các trường đại học, cao đẳng, trung cấp chuyên nghiệp, trung học phổ thông và trường phổ thông có nhiều bậc học (có cấp trung học phổ thông).*
- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2015). *Thông tư liên tịch số 18/2015/TTLT-BGDĐT-BLDTBXH ngày 08/9/2015 quy định tổ chức dạy, học và đánh giá kết quả học tập môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh trong các cơ sở giáo dục nghề nghiệp, cơ sở giáo dục đại học.*
- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020). *Thông tư số 05/2020/TT-BGDĐT ngày 18/3/2020 ban hành Chương trình Giáo dục quốc phòng và an ninh trong trường trung cấp sư phạm, cao đẳng sư phạm và các cơ sở giáo dục đại học.*
- Đảng Cộng sản Việt Nam (2021). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII (Tập I).* NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- Đặng Thành Hưng (2010). Bản chất của quản lý giáo dục. *Tạp chí Khoa học giáo dục*, 60, 6-9.
- Hoàng Văn Tòng (2013). *Quản lý giáo dục Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở các trường đại học Việt Nam trong bối cảnh mới.* Luận án tiến sĩ Quản lý giáo dục, Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam.
- Nguyễn Thị Xuân (2022). *Quản lý hoạt động học tập của sinh viên ở các trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh trong bối cảnh hiện nay.* Luận án tiến sĩ Quản lý giáo dục, Học viện Chính trị - Bộ Quốc phòng.
- Quốc hội (2013). *Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh.* NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.